

POSZUKIWANIE SENSU U KRESU CZASU:
KILKA UWAG O DRAMATURGII POCZĄTKU XX WIEKU

S t r e s z c z e n i e

Dramaturgia przełomu XIX i XX wieku stanowi niezwykle ciekawe zjawisko. Jest ona pełna różnorodnych koncepcji, idei, poszukiwań i pytań. Wśród nich oczywiście jedno z najbardziej eksponowanych miejsc zajmuje pytanie o sens (lub bezsens) kultury, cywilizacji i świata. Wydaje się, że dramaturdzy tego okresu, w głębokim przekonaniu o nadchodzącym kresie dotychczasowych wartości, porządku i sensu, starają się odnaleźć i zaprezentować w swoich dziełach świat przyszłości – stworzony z poszukiwania i przekonania. Wśród dramatów tego okresu odnaleźć można zarówno eschatologiczne prorocтва, jak i najbardziej odległe wizje uporządkowanego świata, są one więc swoistym poszukiwaniem sensu w bezsensie. Dodatkowo można w nich odnaleźć różne stanowiska światopoglądowe, kształtujące światy sensu: od Sołowiowskich krain Duszy Świata, poprzez religijne reminiscencje i transformacje po obrazy futurystyczne.

Streściła Jadwiga Gracla

Słowa kluczowe: świat, sens, fin de siècle, futurizm, przerażenie.

SEARCHING FOR SENSE IN NONSENSE:
FEW REMARKS ON DRAMATURGY OF BEGINNING OF 20TH CENTURY

S u m m a r y

Dramaturgy of 19th and 20th century breakthrough is an amazingly interesting phenomenon. It is full of various concepts, ideas, researches and questions. There is one question which is obviously one of the most exposed places, the question of sense (or nonsense) of culture, civilisation and world. It seems that dramaturges of that period, in deep belief about the coming end of existing values, peace and sense try to find and present in their pieces of art the world of the future—created from searching and belief. Among the dramas from that period we can find both eschatological prophesies and most remote visions of peaceful world, therefore they are characteristic searching of sense in nonsense. Furthermore, among them we can find various outlooks on life, creating sense worlds: from Solovyov's land of Souls World through religious reminiscences and transformations to futuristic pictures.

Summarised by Jadwiga Gracla

Key words: the world, fin de siècle, futurism, horror.